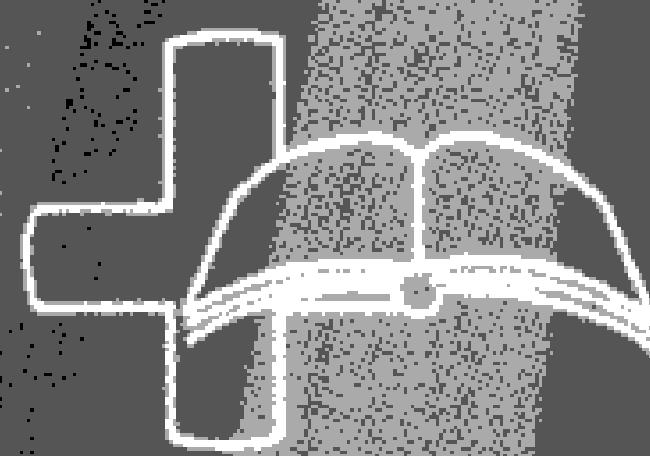

Λυκερίδου Αικατερίνη

ΚΑΝΟΝΕΣ

Ηθικής &
Δεοντολογίας

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΜΑΙΩΝ/ΤΩΝ

Ιατρικές Εκδόσεις
Λαγός Δημήτριος

ΚΑΝΟΝΕΣ

Ηθικής & Δεοντολογίας

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ ΜΑΙΩΝ-ΜΑΙΕΥΤΩΝ

ΕΥΔΩΣΩΝ
Λ. Κ.

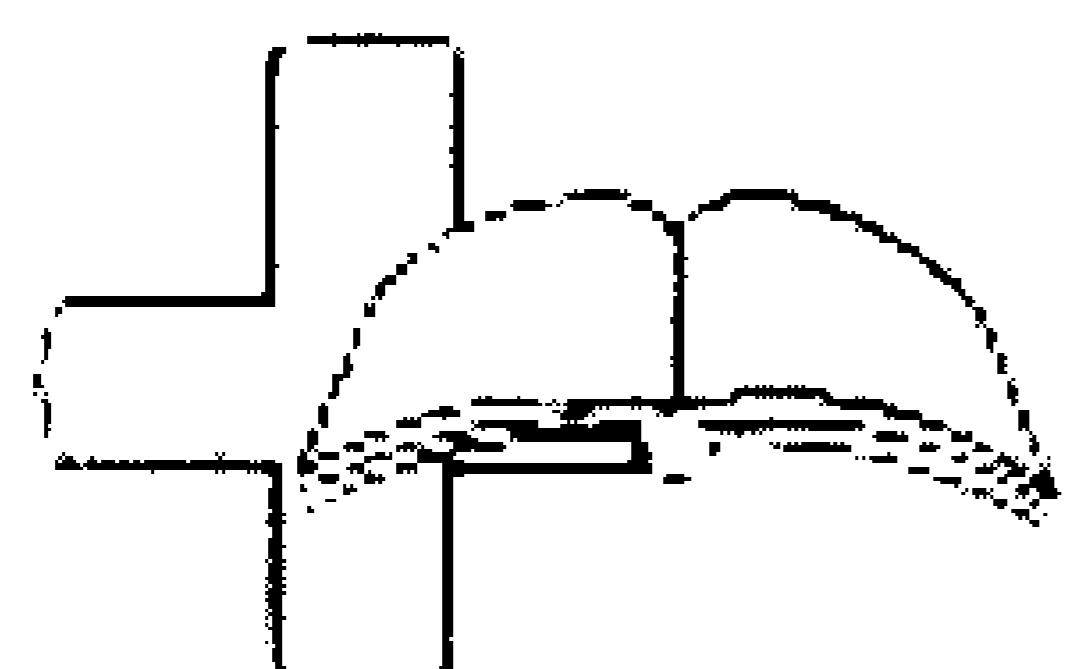
ΕΥΔΩΣΩΝ Τ.Ε.Ι. ΑΘΗΝΑΣ
2013 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Αρ. ΕΙΟ. 81987

2^η ΕΚΔΟΣΗ

Κανόνες Ηθικής & Δεοντολογίας Νομοθεσία Μαιών-Μαιευτών

ΛΥΚΕΡΙΔΟΥ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ

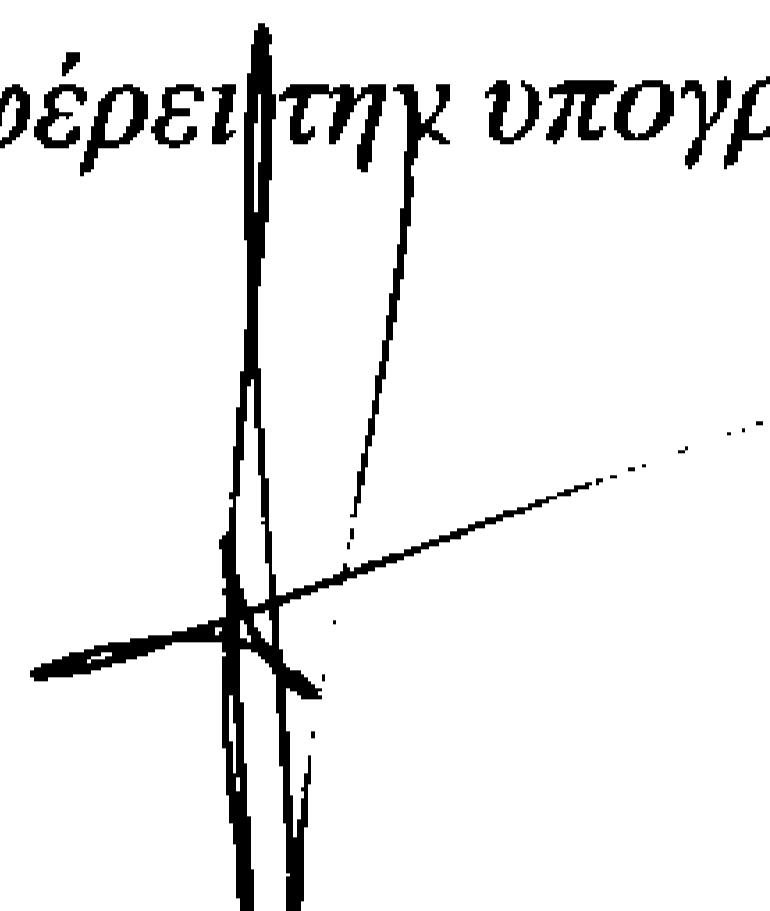
Καθηγήτρια Τμήματος Μαιευτικής
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Αθήνας

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΛΑΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Πόντου 8, Ιλίσια Τηλ. 2107779684 - Fax. 2107480298

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή του συγγραφέα

ISBN: 978-960-7875-55-6

Copyright 2011 ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΛΑΓΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ,
Πόντου 8, Ιλίσια - Αθήνα

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή όλου ή μέρους του παρόντος με οποιοδήποτε
μηχανικό, ηλεκτρονικό ή άλλο μέσο και σε οποιαδήποτε μορφή χωρίς τη γραπτή
άδεια του εκδότη.

*Στο γιο μου Συμεών-Νικόλα
και στον άνδρα μου
για την υπομονή τους και την αγάπη τους....*

Αντί Προλόγου

Ο 21ος αιώνας χαρακτηρίζεται κυρίως από τεχνοκρατικές δραστηριότητες. Παλαιά επαγγέλματα περιθωριοποιήθηκαν ή εξαφανίστηκαν, ενώ εμφανίστηκαν νέα για να πλαισιώσουν τη σύγχρονη κοινωνική δομή που κυριαρχείται από υλιστικές τάσεις.

Για τη διατήρηση της απαραίτητης κοινωνικής συνοχής, στα πλαίσια των διαφόρων δραστηριοτήτων του ανθρώπου καθιερώθηκαν από παλιά δεοντολογικοί κανόνες και νομικοί περιορισμοί, οι οποίοι έχουν το χαρακτήρα του υποχρεωτικού.

Σ' αυτές υπάγονται και τα πανάρχαια επαγγέλματα του ιατρού και της μαίας, που εκτός από την άσκησή τους ως μέσο επιβίωσης, χαρακτηρίστηκαν δικαιολογημένα και ως «επαγγέλματα ανθρωπιστικά». Ασχολούνται με το πολυτιμότερο ανθρώπινο αγαθό, την υγεία ή την ίδια τη ζωή, σκοπός που τα ξεχωρίζει από όλα τα άλλα επαγγέλματα. Το έργο που αναλαμβάνουν οι φορείς τους είναι «μοναδικό», ταυτισμένο με προσφορά.

Για την εκτέλεση του λειτουργήματος αυτού οι Μαίες/τες, πρέπει να είναι απόλυτα προετοιμασμένοι για να ασκήσουν το δύσκολο έργο που αναλαμβάνουν.

Έργο σοβαρό με ξεχωριστές απαιτήσεις υπευθυνότητας και με διάθεση αλτρουϊστική.

Αυτές οι σκέψεις αποτέλεσαν το βασικό κίνητρο για τη συγγραφή του βιβλίου αυτού καθώς και η διαπίστωση της έλλειψης παρόμοιου βιοηθήματος για τους φοιτητές της σχολής Μαιών/των.

Ασκώντας το επάγγελμα της μαίας για αρκετά χρόνια, αλλά και ως εκπαιδευτικός του αντίστοιχου τομέα, αισθάνομαι την υποχρέωση να μεταδώσω τις εμπειρίες μου στους φοιτητές και να συμβάλλω στο μέτρο του δυνατού στην κατανόηση της ηθικής κυρίως διάστασης της αποστολής τους, που εκφράζεται από την άσκηση του επαγγέλματός τους με ό,τι ισχύει στην Ελλάδα και στην Ε.Ε.

Ελπίζω ότι το πόνημα αυτό, το οποίο επιχειρεί να συμπληρώσει τα κενά του υπάρχουν, θα είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τους ασκούμενους, τους φοιτητές καθώς και για τους ήδη ασκούντες το επάγγελμα της μαίας/της.

Τέλος ευχαριστώ θερμά τις Ιατρικές Εκδόσεις - Λαγός Δημήτριος για το άριστο αποτέλεσμα αυτής της έκδοσης.

Κατερίνα Λυκερίδου

Εισαγωγή

Η συγγραφή αυτού του βιβλίου στοχεύει στο να γνωρίσει στους αναγνώστες, κυρίως τους φοιτητές, τους κανόνες με τους οποίους πρέπει να ασκείται το έργο της μαίας/της, όχι μόνο ως επάγγελμα αλλά και ως λειτούργημα κοινωνικό.

Κυρίως να τους ενημερώσει για τους δεοντολογικούς κανονισμούς, τους νομικούς περιορισμούς και τους ηθικούς προβληματισμούς, που στο σύνολό τους είναι αποδεκτοί από τις πολιτισμένες κοινωνίες. Αυτούς που αποτελούν τις προϋποθέσεις για μια δραστηριότητα κοινωνικής προσφοράς που οι απαιτήσεις σε ήθος και τιμότητα επιβάλλεται να είναι αυξημένες.

Για τη μαία/τη που θα κλιθεί να επωμιστεί, όπου και όποτε της ζητηθεί, την ευθύνη του πιο σημαντικού γεγονότος της ζωής, που είναι η φροντίδα της κύησης και της γέννησης, η οποία αποτελεί την πεμπτουσία της γυναίκας, της μητέρας.

Με βασικό και κύριο στόχο αρχικά την προσέγγιση της έννοιας της δεοντολογίας έγινε προσπάθεια το βιβλίο να μην είναι πολύ εκτεταμένο, χωρίς να παραλείπει τις απαραίτητες γνώσεις για το αντικείμενο που πραγματεύεται. Να είναι περιεκτικό και κατανοητό ακόμη και σε όσους για πρώτη φορά καλούνται να αφομοιώσουν έννοιες όχι πολύ οικείες.

Η ιστορική αναδρομή που επιχειρείται στην Ενότητα Ι είναι αναγκαία, έστω και σύντομη, γιατί θεωρείται ότι είναι απαραίτητη η γνώση της διαχρονικής πορείας της μαίας/της. Η γνώση αυτή θα αποτελέσει το θεμέλιο πάνω στο οποίο θα στηριχθεί το οικοδόμημα της προσωπικότητας που πρέπει να διαθέτει η μαία/της.

Καταγράφονται επίσης συνοπτικά οι δραστηριότητες της μαίας από την εποχή της άσκησης ως απλή προσφορά, μέχρι τη διαμόρφωση του επαγγέλματός της.

Στην Ενότητα ΙΙ περιλαμβάνεται συνοπτική ύλη με βάση την οποία διαμορφώθηκε και ασκείται το επάγγελμα, τους κανόνες που θεσμοθετήθηκαν από την πολιτεία, τις νομικές δεσμεύσεις οι οποίες καθιερώθηκαν από την Ε.Ε. υποχρεωτικές και για την Ελλάδα, καθώς και τους συνταγματικούς προβληματισμούς, που πολλές φορές δεν είναι συμβατοί με τον τρόπο άσκησης του επαγγέλματος της μαίας/της.

Παραμένουν πολλά ερωτηματικά, γιατί πολλές θεωρητικές θέσεις δεν εναρμονίζονται απόλυτα με την καθημερινή πρακτική της προσφοράς της μαίας/της. Γίνεται σχολιασμός και κριτική, όπου επιβάλλεται, γιατί με τον τρόπο αυτό προωθείται και η διαλεκτική ως «παιδαγωγική».

Στην Ενότητα ΙΙΙ του βιβλίου περιγράφονται οι υπηρεσίες υγείας διεθνείς και εθνικές για να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τους τρόπους υλοποίησης των προσπαθειών για την προστασία της υγείας γενικά και ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τις δραστηριότητες της μαίας/της.

Τέλος, περιγράφονται τα βασικά διατάγματα και οι οδηγίες όπου αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Κατερίνα Λυκερίδου

Όρκος του Ιπποκράτη

Ομνυμι Απόλλωνα ιητρόν, και Ασκληπιόν και Υγείαν και Πανάκειαν, και θεούς πάντας τε και πάσας, ίστορας ποιεύμενος, επιτελέα ποιήσειν κατά δύναμιν και κρίσιν εμήν όρκον τόνδε και συγγραφήν τήνδε ηγήσασθαι μέν τον διδάξαντά με τήν τέχνην ταύτην ίσα γενέτησιν εμοίσι και βίου κοινώσασθαι και χρεών χρηίζοντι μετάδοσιν ποιήσασθαι, και γένος το εξ αυτέου αδελφεοίσιν ίσον επικρινέειν ἄρρεστι, και διδάξειν την τέχνην ταύτην, ἵν χρηίζωσι μανθάνειν, ἀνευ μισθόν και συγγραφής παραγγελίης τε και ακροήσιος και της λοιπής απάσης μαθήσιος μετάδοσιν ποιήσασθαι νιοίσι τε εμοίσι και τοισι του εμέ διδάξαντος και μαθηταίσι ξυγγεγραψμένοισι τε και ωρκισμένοισι νόμω ιητρικώ, ἄλλω δέ ουδενί.

Διαιτήμασι τε χρήσομαι επ' αφελίη καμνόντων κατά δύναμιν και κρίσιν εμήν, επί δηλήσει δέ και αδικίη είρξω.

Ον δώσω δε ουδέ φάρμακον ουδενί αιτηθείς θανάσιμον, ουδέ υφηγήσομαι ξυμβουλίην τοιήνδε ομοίως δέ ουδέ γυναικί πεσσόν φθόριον δώσω. Αγνώς δέ και οσίως διατηρήσω βίον τον εμόν και τέχνην την εμήν. Ον τεμέω δέ ουδέ μην λιθιώντας εκχωρήσω δε εργάτησιν ανδράσι πρήξιος τήσδε.

Ες οικίας δέ οκόσας αν εσίω εσελεύσομαι επ' αφελίη καμνόντων, εκτός εών πάσης αδικίης εκουνσίης και φθορίης της τε άλλης και αφροδισίων έργων επί τε γυναικείων σωμάτων και ανδρών, ελευθέρων τε και δούλων.

Α δ' αν εν θεραπείη ή ίδω ή ακούσω ή και ἀνευ θεραπείης κατά βίον ανθρώπων, α μή χρή ποτε εκλαλέεσθαι ἔξω, σιγήσομαι, ἄρρητα ηγεύμενος είναι τά τοιαύτα.

Όρκον μέν ούν μοι τόνδε επιτελέα ποιέοντι και μη ξυγχέοντι είη επαύρασθαι και βίον και τέχνης, δοξαζομένω παρά πάσιν ανθρώποις ἐς τον αεὶ χρόνον, παραβαίνοντι δέ και επιορκούντι, ταναντία τοντέων.

Ελεύθερη απόδοση

Ορκίζομαι στον Απόλλωνα το γιατρό και στον Ασκληπιό και στην Ύγεια και στην Πανάκεια και κάνω μάρτυρες όλους τους θεούς πως θα εκτελέσω μ' όλη μου τη δύναμη και σύμφωνα με την κρίση μου αυτόν εδώ τον όρκο και τα όσα γράφει. Ότι θεωρώ αυτόν που μου δίδαξε αυτή την τέχνη ίσο με τους γονείς μου και κοινωνό της ζωής μου και θα του απονέμω όλο το σεβασμό που πρέπει και θα έχω τους απογόνους του σαν αδέρφια μου και αν θελήσουν να μάθουν την ίδια τέχνη, θα τους τη μάθω δίχως αμοιβή και υποχρέωση και δχι μονάχα τα προκαταρκτικά, αλλά ολόκληρη την επιστήμη, το ίδιο στα παιδιά μου και στα παιδιά του δασκάλου μου και στους μαθητές μου, αυτοί που θα θεωρούνται γραμμένοι επίσημα και θα έχουν δώσει τον ιατρικό όρκο και σε κανέναν άλλον.

Θα χρησιμοποιήσω τις οδηγίες μου για να ωφελήσω τους πάσχοντες όσο μπορώ καλύτερα, σύμφωνα με την κρίση μου και θα αποφύγω κάθε βλάβη και αδικία.

Δε θα δώσω σε κανένα θανατηφόρο φάρμακο, έστω και αν μου το ζητήσουν, ούτε και θα υποδείξω τέτοια συμβουλή. Το ίδιο, δε θα χορηγήσω σε καμία γυναίκα εκτρωτικό φάρμακο. Θα διατηρήσω αγνή και καθαρή τη ζωή μου και την τέχνη μου.

Δεν θα εννουχίσω ούτε αυτούς που θα μου το ζητήσουν και θα αφήσω αυτό το έργο σε άλλους...

Σε όσα σπίτια και αν μπω, θα το κάνω για να ωφελήσω τους πάσχοντες, μακριά από κάθε θεληματική αδικία και διαφθορά και θα απέχω από κάθε αφροδισιακή πράξη σε γυναικεία ή ανδρικά σώματα ελευθέρων ή δούλων.

Και όσα δω ή ακούσω κατά τη θεραπεία ή εκτός της θεραπείας στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων, όσα δεν πρέπει ποτέ να μαθαίνουν οι απ' έξω, θα σιωπήσω, επειδή πιστεύω ότι αυτά είναι απόρρητα.

Οσο λοιπόν θα τηρώ και δεν θα παραβιάζω τον όρκο μου, μακάρι να πετυχαίνω στη ζωή και στην τέχνη μου, για να έχω καλό όνομα από όλους τους ανθρώπους. Αν όμως τον παραβιάσω και γίνω επίορκος να πάθω τα αντίθετα.

Ο Όρκος της Μαίας

"Ορκίζομαι ενώπιον θεού και ανθρώπων να εργάζομαι μετ' αφοσιώσεως ως μαία και να διάγω βίον ενάρετον·

Ορκίζομαι να πράπτω παν το δυνατόν προς εξύψωσιν του γοήτρου του επαγγέλματός μου και να τηρώ απόλυτον εχεμόθειαν δια παν ό,τι θέλω άντηλη-

φθεί ἡ μου ανακοινωθή εμπιστευτικώς εν TH εκτελέσει των καθηκόντων μου·

Ορκίζομαι να ασκώ το μαιευτικό επάγγελμα συμφώνως προς τους νόμους του κράτους και να συνεργάζομαι με τους ιατρούς·

Ταύτα ορκιζόμενη παρακαλώ τον θεόν να με βοηθή εις το έργον μου·

Από την προσεκτική μελέτη του όρκου των μαιών φαίνεται ότι έχει ως βάση της τον όρκο του Ιπποκράτη, νιοθετώντας απόλυτα την ηθική και το φιλοσοφικό περιεχόμενο του."

Από την προσεκτική μελέτη του όρκου των μαιών φαίνεται ότι έχει ως βάση της τον όρκο του Ιπποκράτη, νιοθετώντας απόλυτα την ηθική και το φιλοσοφικό περιεχόμενό του.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αυτί Προλόγου

Εισαγωγή

Ο Όρκος του Ιπποκράτη

Ο Όρκος της Μαίας

ΕΝΟΤΗΤΑ I Η Μαία.....3

Ορισμός	3
Ιστορική αναδρομή	3
Η μαία στους νεότερους χρόνους	7
Φιλοσοφία και αρχές	13
Παιδεία - Εκπαίδευση	15
Οδηγία 80/155/EOK «Συντονισμός των νομοθετικών κανονιστικών και διοικητικών καταστάσεων που αφορούν την ανάληψη και άσκηση των δραστηριοτήτων της μαίας»	18
Περί συστάσεως Συμβουλευτικής Επιτροπής για την Εκπαίδευση των Μαιών - Απόφαση του Συμβουλίου της 21ης Ιανουαρίου 1980 980/156/EOK	24
Σύσταση για τη συνεχή εκπαίδευση των μαιών	25
Έκθεση και συστάσεις σχετικά με τις μαίες και την έρευνα	26
Ηθική-Βιοηθική	27
Διεθνής Κώδικας Ηθικής Μαιών	32
Αμβλώσεις	40
Προστασία κατά την εργασία εγκύου	45
Προγεννητική διάγνωση	55
Υποβοηθούμενη γονιμοποίηση	58
Ευθανασία	61
Μεταμοσχεύσεις	64
Προβληματισμοί	68

ΕΝΟΤΗΤΑ II Το Επάγγελμα της Μαίας75

Περί Δεοντολογικού Κανονισμού Μαιών

Βασιλικό διάταγμα υπ' αριθμ. 686 - 14 Σεπτ./40 Οκτ.1960 (ΦΕΚ Α' 159) 76

Επαγγελματικά δικαιώματα μαιών-μαιευτών (Άρθρο 2 του π.δ. 351/1989 ΦΕΚ 159 Α/14.6.1989)	79
Ισοτιμίες πτυχίων	83
Περί Συλλόγου Επιστημόνων Μαιών	
Βασιλικό διάταγμα της 15/28 Δεκεμβρ. 1955	84
Περί Συλλόγου Επιστημόνων Μαιών	
Βασιλικό διάταγμα υπ' αριθ. 206 της 16 Φεβρ./64 φτ./966 (ΦΕΚ Α' 50)	
Περί τροποποίησης και συμπλήρωσής του από 15.12.1955 β.δ/τος	93
Σύνδεσμος Συλλόγων Μαιών Ευρωπαϊκής Ένωσης	94
Ευρωπαϊκή Ένωση Μαιών/των	97
Η Διακήρυξη του Μονάχου.....	102
Οδηγία 80/154/EOK «Αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων»	104
ΦΕΚ Α' 78-25 Μαΐου 2010 «Σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων»	117

ΕΝΟΤΗΤΑ III Οι Υπηρεσίες Υγείας.....167

Διεθνείς οργανισμοί στο χώρο της υγείας	169
Υπηρεσίες υγείας στην Ελλάδα	172
Νόμος υπ' αριθμόν 2519 «Ανάπτυξη και εκσυγχρονισμός του εθνικού συστήματος υγείας, οργάνωση των υγειονομικών υπηρεσιών, ρυθμίσεις για το φάρμακο και άλλες διατάξεις»	174
Ταμεία Υγείας	175
Άδεια άσκησης επαγγελμάτων υγείας	177
Η επαγγελματική ευθύνη των στελεχών υγείας	180

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων COM 2000	
Οδηγία 92/85/EOK.....	195
- εισαγωγή	196
- προσέγγιση των κινδύνων	197
- νομικό υπόβαθρο	198
- ειδικά σημεία που πρέπει να τονιστούν.....	200
Γενικές υποχρεώσεις των εργοδοτών ως προς την εκτίμηση των κινδύνων.....	201

- τι οφείλει να κάνει ένας εργοδότης	202
- προσδιορισμός των κινδύνων	203
- προσδιορισμός των ατόμων που μπορεί να υποστούν βλάβη και με ποιον τρόπο	204
- ενημέρωση των εργαζομένων σχετικά με τον κίνδυνο	204
- αποφυγή του κινδύνου	204
- παρακολούθηση των κινδύνων	204
Εκτίμηση των κινδύνων: γενικοί παράγοντες κινδύνου	205
ειδικοί παράγοντες κινδύνου	215
ΦΕΚ 149/28 Ιουνίου 2000 «Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας με ένα γενικό σύστημα αναγνώρισης των διπλωμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που πιστοποιούν επαγγελματική εκπαίδευση ελάχιστης διάρκειας τριών ετών»	234
ΦΕΚ 35/31 Μαρτίου 1986 «Άσκηση δικαιώματος εγκατάστασης και ελεύθερης παροχής υπηρεσιών από Μαίες ή Μαιευτές υπηκόους των κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων»	249
ΦΕΚ 17/27 Ιανουαρίου 2005 «Εφαρμογή της ιατρικώς υποβοηθούμενης αναπαραγωγής»	262
ΦΕΚ 53/18 Φεβρουαρίου 2004 «Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας»	290
Οδηγίες παγκόσμιου οργανισμού υγείας για το φυσιολογικό τοκετό	300
Ληξιαρχικές πράξεις γέννησης	316
Βιβλιογραφία	321

ISBN: 978-960-7875-55-6